

VARIO

Vlaamse Adviesraad voor
Innoveren & Ondernemen

VARIO

WERKPROGRAMMA 2024

Inhoud Werkprogramma 2024

1) Conceptnota van de Vlaamse Regering: 'Naar een ambitieus Europees Industriebeleid'	1
2) Transformatiegericht innovatiebeleid	1
3) Vier adviezen onder het overkoepelende thema 'duurzame economische groei'	1
3.1) Internationaal ambitieus ondernemen versterken	2
3.2) Hoe de productiviteitsgroei in Vlaanderen versterken?	2
3.3) Nieuwe ondernemingsvormen	2
3.4) Win-win samenwerking in snelgroeiende lage- en middeninkomens landen via innovatie	3
4) Baanbrekend onderzoek in Vlaanderen	3
5) Gezamenlijk initiatief rond 'STEM-talent' met European STI councils	3
6) Studiereis	4
7) Jaarlijks colloquium	4

WERKPROGRAMMA 2024

VARIO adviseert de Vlaamse Regering en het Vlaams Parlement over het wetenschaps-, innovatie-, en ondernemerschapbeleid. Begin 2024 maakte VARIO een werkprogramma met onderwerpen voor het komende werkjaar, hoofdzakelijk onderwerpen die de raad zelf op de agenda zette. In de loop van het werkjaar kunnen nog vragen om advies van de Vlaamse Regering of van het Vlaams Parlement aan het werkprogramma worden toegevoegd.

1) Conceptnota van de Vlaamse Regering: 'Naar een ambitieus Europees Industriebeleid'

Op 20 december 2023 ontving VARIO van Vlaams minister van Economie, Innovatie en Landbouw Jo Brouns een vraag om advies bij de conceptnota 'Naar een ambitieus Europees Industriebeleid', meegedeeld aan de Vlaamse Regering op 15 december 2023: 'Deze conceptnota zet enkele strategische krijtlijnen uit voor een toekomstgericht en proactief Europees industriebeleid. Hij vormt voor Vlaanderen een leidraad tijdens het Belgische voorzitterschap van de Raad van Europese minister en dient als input voor beleidsdebatten over en aanbevelingen rond toekomstig Europees industriebeleid.' VARIO kreeg tot 22 januari de tijd om deze vraag om advies te beantwoorden.

2) Transformatiegericht innovatiebeleid

Transformatiegericht Innovatiebeleid is een nieuwe generatie van innovatiebeleid en omvat zowel transitie- als missiegedreven innovatietrajecten. Het leidt tot economische en diepe maatschappelijke systeemveranderingen. Maar wat houdt dat nu precies in? Hoe kan het Transformatiegericht Innovatiebeleid in Vlaanderen concreet vorm worden gegeven? Wat voor beleidsinstrumenten zijn nodig? Wat zijn succesfactoren om transformatiegericht innovatiebeleid te doen slagen? Dit zijn een aantal van de vragen die VARIO in het advies zal trachten te beantwoorden. VARIO zal dit adviestraject dat in 2023 al liep, aan het begin van 2024 afronden. VARIO werkt voor het traject samen met de Nederlandse AWTI (Adviesraad voor Wetenschap, Technologie en Innovatie). Concreet publiceerden VARIO en de AWTI in 2023 al samen een [landenreview](#) van Zwitserland, Zweden en Oostenrijk.

3) Vier adviezen onder het overkoepelende thema 'duurzame economische groei'

Verschillende adviestrajecten van 2024 focussen zich op het uitdiepen van onderwerpen die VARIO als prioriteit voor de nieuwe Vlaamse Regering naar voorschouf in zijn [memorandum 2024-2029](#). VARIO identificeerde in het memorandum vier ambities om de positie van Vlaanderen als één van de meest innovatieve regio's ter wereld te behouden en via ondernemerschap ook te verzilveren. De geselecteerde onderwerpen voor 2024 passen binnen de vierde ambitie 'Werk aan een duurzame en welvarende innovatie-economie'.

3.1) Internationaal ambitieus ondernemen versterken

Complementair aan buitenlandse kennisintensieve investeringen, moeten we blijven inzetten op ambitieuze ondernemingen met zeggenschap in Vlaanderen die het potentieel hebben om op langere termijn uit te groeien tot internationale 'flagships'. Dit adviestraject over het belang van Internationaal Ambitieuze Ondernemen voor een kleine regio als Vlaanderen, sluit aan op Aanbeveling 5 uit [Advies 28](#) 'Buitenlandse private investeringen in O&O en kennisintensieve productie' (d.d. juni 2022). Vlaanderen heeft zelf, in tegenstelling tot innovatieve benchmarklanden zoals Nederland, Zwitserland en Zweden (te) weinig eigen grote multinationale ondernemingen. Dit adviestraject kadert ook in het streven naar open strategische autonomie en technologische soevereiniteit. VARIO zal dit vervolgadvisie op Advies 28 begin 2024 verder opnemen.

3.2) Hoe de productiviteitsgroei in Vlaanderen versterken, rekening houdend met verschillende dimensies?

In zijn Memorandum 2024-2029 benadrukt VARIO het belang van het duurzaam en multidimensioneel opkrikken van onze productiviteitsgroei door te focussen op innovatie én ondernemerschap. De productiviteitsgroei neemt sinds twee decennia af in Vlaanderen, meer dan in vergelijkbare economieën. Productiviteitsgroei betekent dat de 'input' van onze economie (zoals arbeid, kapitaal en milieu-elementen) resulteert in een grotere 'output' (zoals bruto binnenlands product) door hogere efficiëntie. Een lage productiviteitsgroei leidt o.a. tot beperkte loongroei en een vertraging in de verbetering van pensioenen, gezondheidszorg en welzijn. Een hogere productiviteitsgroei laat toe om meer financiële middelen te genereren, waardoor nieuwe investeringen blijvend mogelijk zijn, vooral in innovatie en infrastructuur, om de duurzame transitie te realiseren. Bij de afgenomen productiviteitsgroei stellen zich alvast twee vragen in relatie tot innovatie. Via welke beleidsinterventies kunnen nieuwe technologieën en innovaties worden ingezet om de efficiëntie en dus productiviteit te verhogen? En in hoeverre is de manier waarop productiviteit vandaag wordt gemeten aangepast aan een kennisomgeving, een context met toenemend belang van digitalisering, van het gebruik van artificiële intelligentie, van circulariteit en vergroening, enz.?

3.3) Nieuwe ondernemingsvormen

In onze maatschappij zijn nieuwe dynamieken aan de gang, waarbij commercialisering en financiële winstgevendheid enerzijds en sociale en ecologische doelstellingen anderzijds, dus profit en non-profit, schijnbaar tegenover elkaar zijn komen te staan. In zijn [advies 20](#) wees VARIO er echter al op dat *profit* en *purpose* perfect verenigbaar zijn. De impact van non-profit op innovatie, is al het voorwerp van academische studies. In dit nieuwe adviestraject wil VARIO onderzoeken of ondernemingen die sociale en ecologische doelstellingen combineren met financiële winstgevendheid meer en beter gestimuleerd en gesteund kunnen worden vanuit de Vlaamse Overheid. In die context zal de rol van alternatieve bedrijfsvormen, zoals Steward-Ownership, waarbij bedrijfseigendom gedeeld wordt met werknemers en andere stakeholders, aan bod komen. Dit soort bedrijfsvormen kan bijvoorbeeld zorgen voor een stabielere en verantwoordelijkere bedrijfsvoering op lange termijn. Er zal ook bekeken worden of andere

en/of nieuwe financieringsvormen mogelijk en opportuun zijn, zoals het inzetten van particuliere fondsen. Dit kan ook algemeen voor start-ups en scale-ups interessant zijn.

3.4) Win-win samenwerking in snelgroeiende lage- en middeninkomens landen via innovatie

In veel lage- en middeninkomenslanden zit een gigantische dynamiek en potentieel. Voor economie, innovatie en ondernemerschap liggen er bijvoorbeeld grote opportuniteiten in snelgroeiende landen op de continenten Afrika, Zuid-Amerika en Zuidoost-Azië. Gezien de geografische nabijheid, komt vooral Afrika voor Vlaanderen in het vizier. Door meer in te zetten op samenwerking met die snelgroeiende landen, kunnen we zowel hen als onze eigen regio versterken. In zijn memorandum haalt VARIO al een aantal manieren aan waarop dat concreet kan gebeuren, maar de raad wil dat in een adviestraject nog verder uitwerken. Het adviestraject sluit ook aan bij het bredere thema internationalisering dat continu op de radar staat van VARIO: hoe Vlaanderen lessen kan trekken uit andere regio's in de wereld om het eigen innovatiesysteem nog te verbeteren.

4) Baanbrekend onderzoek in Vlaanderen

Begin 2023 werd in Nature een paper gepubliceerd met als titel "*Papers and patents are becoming less disruptive over time*". Daarin werd aangetoond dat tussen 1950 en 2010 publicaties (en patenten) in verhouding steeds minder vaak baanbrekend onderzoek voortbrengen dat wetenschap en technologie in nieuwe richtingen duwt: "*A marked decline in disruptive science and technology over time*". Dit gebeurde op basis van een relatief nieuwe indicator, de zogenaamde CD-index. Zelf verklaren de auteurs de trend o.a. doordat onderzoekers steeds meer zouden focussen op 'kleinere stukjes kennis'. Daarnaast worden andere, *potentiële* factoren aangehaald waaronder de kenmerken van de loopbaan van onderzoekers (vb. te weinig mogelijkheid tot sabbaticals), het wetenschapsbeleid en de manier waarop wetenschappelijk onderzoek wordt gefinancierd, en de focus op kwantiteit in plaats van kwaliteit (publish-or-perish cultuur). In zijn adviestraject wil VARIO onderzoeken in welke mate in Vlaanderen dezelfde trend in wetenschappelijke onderzoek aanwezig is, en welke potentiële onderliggende factoren een rol spelen. Op basis hiervan worden aanbevelingen geformuleerd.

5) Gezamenlijk initiatief rond 'STEM-talent' met European STI councils

VARIO is actief lid van het netwerk van Europese Science, Technology and Innovation Councils. In de herfst van 2023 organiseerde VARIO de jaarlijkse, formele herfstmeeting met de voorzitters en directeurs-secretarissen van de adviesraden. Het thema was de strategische oriëntatie naar het EU-beleid. Tijdens de meeting werd afgesproken om met de adviesraden gezamenlijk een probleem onder de aandacht te brengen op EU-niveau: Hoe kunnen we de EU aantrekkelijker maken voor 'STEM-talent' i.f.v. de competitiviteit van de EU als geheel t.o.v. de rest van de wereld. Dit zal gebeuren in de vorm van een gezamenlijk statement. VARIO zal hiervoor het initiatief opnemen, samen met zijn Nederlandse tegenhanger, de AWTI.

6) Studiereis

VARIO plant in 2024 een studiereis naar de Baltische Staten. De bedoeling van dergelijke reizen is om lessen te trekken voor Vlaanderen uit andere innovatiesystemen. Wat kunnen we meenemen als inspiratie voor het Vlaamse WTI-beleid?

7) Jaarlijks colloquium

VARIO organiseert jaarlijks een colloquium dat aansluit op één van de geplande VARIO-adviezen.